

Doma in po svetu

PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV

Včerajšnji sestanek med Shultzom in Gromikom trajal šest ur — Državnika skopa s podatki o poteku pogovorov

ŽENEVA, Švi. — Včeraj sta se sestala državni tajnik ZDA George P. Shultz in sovjetski zunanji minister ter vplivni član najvišjega sovjetskega vodstva Andrej A. Gromiko. Prvo srečanje je bilo v prostorih sovjetskega poslaništva in je trajalo 3 ure in pol. Po obedu je pa bil Gromiko gost Shultza v ameriškem poslaništvu, kjer je sestanek trajal tri ure. Ko sta po končanih pogovorih Shultz in Gromiko srečala novinarje, sta bila videti dobro razpoložena, nista pa hotela povedati nič konkretnega o poteku pogovorov.

Namen srečanja je ugotoviti, ako bodo ZDA in ZSSR pripravljene obnoviti pogajanja o omejevanju oboroževalne tekme in pod kakšnimi pogoji. Sovjetska stran je prejšnja pogajanja prekinila pred 13 meseci, baje zato, ker so začele ZDA s nastavitvijo nove generacije misilov na zahodnoevropskem prostoru. Cena za obnovo pogajanj, so vsaj do včerajšnjega sestanka trdili Sovjeti, je bila, da morajo ZDA omenjene misile umakniti, kar je pa Reagan odločno zavrnil, prav tako NATO zaveznice ZDA.

Zadnji čas je ZSSR zaskrbljena tudi zaradi Reaganovega načrta za razvoj učinkovitega sistema protimisilske obrambe, ki ga nekateri imenujejo »star wars«. Pred odhodom Shultza v Ženevo je Reagan dal vedeti, da se ZDA o tem novem obrambnem sistemu niso pripravljene pogajati.

Shultz in Gromiko se bosta sestala tudi danes. Po današnjem srečanju bo objavljen komunikat o pogovorih. Opazovalci sovjetskih razmer menijo, da bo SZ res pripravljena do neke mere pristati na obnovo uradnih pogajanj z ZDA, da pa ni mogoče pričakovati skorajšnjega izboljšanja v odnosih med velesilama. Tudi ni pričakovati, da bi obnovljena pogajanja o omejevanju oboroževalne tekme kaj kmalu rodila kakega vidnega uspeha.

Jutri zvečer Reaganova tiskovna konferenca

Bela hiša je sporočila, da bo imel predsednik Reagan svojo prvo uradno tiskovno konferenco v zadnjih 6 mesecih v sredo zvečer ob 8. uri. Tiskovna konferenca bo televizirana. Pričakovati je, da bo imel Reagan izjavo o izidu Shultz-Gromiko srečanja, prav tako se bodo za to zanimali novinarji.

Silovita vietnamska ofenziva v Kambodiji naglo napreduje — Vietnamci zavzeli najmočnejše gverilsko oporišče

AMPIL, Kambodija — Vietnamska ofenziva zoper kambodžanske gverilce se nadaljuje. Včeraj so Vietnamci zavzeli gverilsko oporišče v Ampilu in pognali gverilce v beg. Vietnamske enote so oborožene s tanki, topništvom in oklopnimi vozovi, gverilci imajo predvsem strojnice in drugo lahko orožje. Opazovalci pa menijo, da Vietnamci niso imeli velik uspeh, ker je velika večina gverilcev še vedno na prostosti. Mnogi so pobegnili v sosednjo Tajsko, drugi se pa skrivajo v gozdovih.

Nekatere vietnamske enote so tudi prekoračile tajsko mejo in jim nasprotujejo tajske enote. V spopadu danes zjutraj so Vietnamci sestrelili tajsko lovsko letalo, ki je sodelovalo v obrambi zoper Vietnamce. Vesti, ki so sicer nepreverjene, govorijo o kakih 1000 Vietnamcih in 5000 kambodžanskih gverilcih, ki so aktivni v Boju.

V Evropi kljubujejo hudi zimi — Sneg v Rimu in Londonu

HAMBURG, ZRN — Sibirski hladna fronta je zajela večji del evropskega kontinenta ter povzročila hude težave. V Franciji je zaradi mraza umrlo 11 oseb, na Finskem so zabeležili najnižjo temperaturo v tem stoletju. V Franciji, Angliji, Italiji in Poljski imajo težave s snežnimi zameti. Nenavaden sneg je presenetil Rim in London, zaprte zaradi snega in mraza so mnoge šole in druge ustanove. Na Poljskem je vlada pozvala ljudi, naj varčujejo z elektriko. Poročila ne omenjajo možnih vremenskih neizrednosti v Sloveniji oz. Jugoslaviji.

Izraelci bodo sprejeli vse temnopoltne žide iz Etiopije — V Sudanu jih čaka 4000, v Etiopiji naj bi jih bilo od 8000 do 10.000

JERUZALEM, Iz. — Predsednik vlade Šimon Peres je dejal, da je Izrael pripravljen nuditi zatočišče vsem židom, ki zapustijo Etiopijo. Zračni most preko Belgije je že pripeljalo več tisoč teh židov, ki so sicer črnškega rodu, v Izrael. Belgijska letalska družba, ki je sodelovala v akciji, je pa ustavila polete potem, ko so o zadevi poročali novinarji. Peres je rekel, da izraelska vlada ne bo mirovala, dokler se niso vsi ti židje srečno vrnili »domov«. Omenjeni židje zapuščajo Etiopijo in pridejo v Sudan, kjer čakajo v taboriščih. Težava je v tem, da Sudan in Izrael nimata diplomatskih odnosov, Sudanci so torej o evakuaciji židov molčali. Predstavniki etiopskega režima že kritizirajo izraelsko akcijo.

Po najboljših podatkih, naj bi bilo v Sudanu še 4000 črnških židov, v Etiopiji pa jih je še od 8000 do 10.000. Zaenkrat malo kaže, da bo Etiopija dovolila prost odhod le-teh. V Izraelu tudi lahko pride do socialnih težav, ker so židje iz Etiopije črnškega rodu. V Izraelu so že močni sprti židje, ki so prišli iz Evrope, in tisti, ki so prišli iz arabskih držav.

Zopet govorijo o omejevanju sistema Social Security

WASHINGTON, D.C. — V zadnjem času potekajo pogovori med vplivnimi člani Reaganove administracije in vodilnimi kongresnimi republikanci. Namen teh pogovorov je izdelovanje skupnega stališča glede proračunskega načrta za fiskalno leto 1986, ki ga bo predsednik Reagan predložil zveznemu kongresu 4. februarja. Republikanci se namreč sedaj polno zavedajo, da bo primanjkljaj v proračunu res izredno velik ter da je treba nekaj storiti. Zaradi tega so zopet začeli govoriti o možnostih omejevanja sistema Social Security, predvsem v tem, da bi ne imeli več avtomatičnih povišanj pokojnin zaradi inflacije. Ukinitev teh povišanj naj bi prihranilo več milijard dolarjev letno. Zaenkrat pa ni izdelan noben predlog, predsednik Reagan pa je že vedno proti.

Nova povišanja cen v Poljski — Vlada poziva Poljake, naj povedo svoje mnenje

VARŠAVA, Polj. — Poljska vlada je naznanila, da bodo povišane cene hrane v marcu, v aprilu bodo se pa bodo podražili premog, elektrika in naravni plin. Cene bodo poskočile za 13 odstotkih, prav tako bodo pa povišane plače za 13%.

Poljska je še vedno v zelo težkem gospodarskem položaju in nič ne kaže, pravijo opazovalci poljskih razmer, da gredo stvari na boljše.

Iz Clevelanda in okolice

Prof. dr. Rajko Ložar umrl—

Na svojem domu v Manitowoc, Wisconsin je umrl prof. dr. Rajko Ložar, star 80 let, bivši sodelavec A.D., arheolog in etnolog. Bil je direktor Etnografskega muzeja v Ljubljani. Pogreb bo danes, v torek, iz slovenske cerkve sv. Janeza Evangelista v Milwaukeeju. Pokopan bo v Milwaukeeju, pogrebne obrede bo opravil rev. dr. Jože Gole. R.I.P.

Obiski zaželeni—

Dr. Jože Felicijan, ki sedaj stanuje na 21861 Miller Ave. v Euclidu, se toplo priporoča za obiske. Rad bi se srečal s svojimi prijatelji in znanci. Omenjeni naslov je zelo blizu I-90 in E. 222. ceste.

Krofi naprodaj—

Oltarno društvo pri Sv. Vidu bo imelo prodajo krofov to soboto, 12. januarja, v društveni sobi farnege avditorija ob običajnem času. Pridite in pokupite!

Novi grobovi

Anthony Stanisha

Umrli je 79 let stari Anthony Stanisha, vdovec po Josephine roj. Sterle, brat Rudyja, Franke in Mary Novak (vsi že pok.), stric Mitzi Hegler, Jamesa Heglerja, Doris Bryan, Rudyja Stanisha in Marge Dudley, zaposlen pri Imperial Cleveite Corp. 40 let, do svoje upokojitve. Zelo vesele narave, nas je v tiskarni skoraj dnevno obiskal vse dokler ga ni usodno zagrabilahrbtina bolezen novembra meseca. Pogreb bo iz Zak pogrebnege zavoda na 6016 St. Clair Ave. danes, v torek, dopoldne ob 11. uri na pokopališče Vernih duš.

Joseph Modic

V ponedeljek, 7. januarja, je v Slovenskem domu za ostarele, kjer je stanoval zadnja dva meseca, umrl 82 let stari Joseph Modic, oče Carol Piancki in Joanne Smythe (Michigan), 4-krat stari oče, stric Olge Belaj Conway, vsi bratje in sestre so že pok. Mnoga leta je pokojni lastoval in vodil Modic's Cafe na E. 62. cesti in St. Clair Ave. Upokoju se je l. 1967. Gostilno so bili odprli njegovi starši John in Karoline Modic že leta 1908. Bil je član društva sv. Kristusa Kralja št. 226 KSKJ in ADZ št. 5. Pogreb bo iz Grdinovega zavoda na Lake Shore Blvd. v sredo, 9. januarja, v cerkev sv. Vida dopoldne ob 11. in od tam na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo danes, v torek, od 2. do 9. zvečer. Družina priporoča darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele.

Frank J. Lenarsic

V petek, 4. januarja, je v Euclid General bolnišnici po dolgi boleznimrll 73 let stari Frank J. Lenarsic, vdovec po l. 1980 umrli Alice, roj. Gornik, oče Lorette Coles in Anite Piern, 4-krat stari oče, l-krat prastari oče, brat Johna (Kalif.), Josepha, Frances Cercek, Olge Mestak, Mary

(dalje na 4. str.)

Ali gre za Slovenca?—

Radijska poročila danes zjutraj govorijo o ugrabitvi ameriškega duhovnika v Bejrutu. Napovedovalec pravi, da se piše ugrabljeni duhovnik Lawrence Jenko (izgovarjava je »Dženko«). Možno je torej, da gre za človeka slovenskega rodu.

»Pristavska noč«—

Slovenska pristava sporoča, da so vstopnice za »Pristavsko noč«, ki bo 19. januarja v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju, v predprodaji pri tajniku S.P. Stanetu Mrva, tel. 943-1442.

Varnostni sestanek—

Nocoj ob 7. uri bo v avditoriju pri Sv. Vidu »varnostni« sestanek, na katerem se bodo pogovorili o varnosti v svetovidski in širši senklerski okolici. Vabljeni! V naši okolici je bilo v zadnjem času več težav in so časi taki, da mora biti vsakdo bolj previden.

Skupno sv. obhajilo—

DNIJ pri Sv. Vidu ima skupno sv. obhajilo to nedeljo pri sv. maši ob 8h zjutraj. Takoj po maši bo zajtrk in sestanek v cerkveni dvorani.

Posebne mestne volitve—

V torek, 5. februarja, bodo v Clevelandu posebne volitve, na katerih bodo volivci glasovali o tem, ali sme mestna uprava uporabljati denar, ki je sedaj namenjen za odplačevanje dolgov in gradnjo oz. obnovo trajnih objektov za tekoče upravne stroške in storitve. Na ta način bi mestna uprava brez povišanja davkov prišla do več denarja. Pri mestni upravi trdijo, da brez odobritve tega predloga (Issue 1) bi bile mestne storitve zopet omejene. O zadevi bomo še poročali.

Ali bo ali ne bo?—

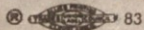
Novembra letos bodo splošne mestne volitve. Župan George V. Voinovich se baje še ni odločil, ako bo ponovno kandidiral. Nekateri pravijo, da Voinovich ne bo kandidiral, pripravljal pa se bo za l. 1986, ko naj bi postal kandidat za guvernerja Ohia zoper sedanjega demokratskega guvernerja Richarda Celeste-a. V kolikor slišimo, bo Voinovich res zapustil mestno hišo in kandidiral za guvernerja, vendar je župan pod močnim pritiskom nekaterih svojih prijateljev in svetovalcev, naj ponovno kandidira za županovo mesto.

VREME

Oblačno, vetrovno in hladno danes z možnostjo naletavanja snega. Najvišja temperatura okoli 24° F. Spremenljivo oblačno jutri z najvišjo temperaturo okoli 25° F. V četrtek pretežno oblačno z najvišjo temperaturo okoli 29° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 411-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (ISSN Q164-680X)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

No. 2 Tuesday, January 8, 1985

Slovenska podjetnost

Svoj čas sem o predmetu slovenske podjetnosti že nekaj pisal v AD. Spominjal sem se rojaka, ki se piše Dore Ogrizek, je pristna slovenska korenina, proslavil pa se je v širnem svetu z izdajanjem v raznih jezikih čudovito fino urejenih knjig z vsestranskim opisom raznih dežel, tudi Amerike. Kadar vzamem v roke to knjigo, mi je prijetno pri srcu, občudujem rojaka in sem nanj ponosen.

Sedaj sem pa bral v angleškem delu AD storijo o slovenski družini v Kanadi, ki odkriva svojo podjetnost na drugem, kmetijsko-proizvodnem področju. Je družina štirih volje in energije polnih ljudi, očeta Staneta Šajnoviča, matere Jožice, sina Staneta ml. in hčerke Erike, ki na farmi »Stanrika« na tisoče puranov, piščancev in prašičkov vzrejajo letno za prodajo na trgu. Pred 20 leti je Šajnovič kupil v kraju Sebright blizu Orillia zanemarjeno, 180 akrov veliko farmo nekako po naključju. Začel jo je popravljati in urejati, se kmalu z družino preselil tja in s skupnimi naporji so pridni ljudje ustvarili dobičkanosno podjetje.

Kar v tej zvezi zasluži poseben poudarek je to, da je do ekonomskega uspeha pripomogla skupna družinska zavest, da so združeno poprijeli vsi, starši in otroci, v prepričanju, da je v družinski slogi mogočen potencial do vsakršnega uspeha, katerega sadov so potem vsi deležni. Je značilno, da se je sin Stanko ml. iz zavesti družinskega napredka odločil vpisati se na univerzi v Guelph, Ont. v oddelku Poultry and Animal Science, brez dvoma z namenom, da bo dal očetovemu podjetju še novo, znanstveno dimenzijo, ki utegne postati vzor tovrstnega podjetništva za celo Kanado in tudi za Združene države.

A sprva je Šajnoviču, ki je prišel iz Slovenije, zelo trda predla. V nobeni banki mu ni uspelo dobiti posojilo za potrebni začetni kapital. Zato je začel v zelo majhnem obsegu, potem pa polagoma svoje podjetje širil in izpopolnjeval tako dosledno in intenzivno, da danes izda letno samo za pičo perutnine okrog 300.000 dolarjev. Ima primerno zgrajene naprave za enkratno vzrejo do 10.000 puranov, 40.000 piščancev in 1.000 prašičkov.

Pa mož ne tiči samo v kurnicah, kjer mu odločilno pomagata žena in hčerka, ampak se skrbno briga tudi za uspešno upravo podjetja v pisarni in v javnosti. Dobro se zaveda, da je treba skrbeti ne le za donosni način vzreje živali, ampak tudi za njihovo prodajo. Šest let je že direktor organizacije The Ontario Turkey Producer's Marketing Board, ki se briga za brezhibno dobavo ptičev mesarskim ustanovam pa tudi za primeren propagandni pouk o kvaliteti puranovega in kokošjega mesa. Gospodinje morajo biti poučene o visoki stopnji proteina, fosforja in niacina v puranovem mesu, ki ni mastno in zatorej nima visokih kalorij. Premagati je tudi treba udomačeno mnenje, da je puran dober samo za velike praznike, na pa tudi za vsakdanjo prehrano.

Ta podjetni Slovenec je za svoje nad vse uspelo delovanje prejel tudi javne pohvale, od katerih naj navedem

(dalje na str. 4)

Drobtinice, sladke in žaltave...

CLEVELAND, O. - Sestavil sem nekaj podatkov, da bi poročal, kako je potekalo slavlje ob priliki blagoslovitve novega dijaškega doma Sv. Modesta. Hvala srečnemu naključju, ker v roko dobil *Salezijanski vestnik* - naj sedaj on pove, kako je vsa ceremonija potekala:

Mohorjeva družba v Celovcu je za svojo 133-letnico obstoja in dela za slovenski narod zgradila sodoben dom za srednješolce, ki obiskujejo slovensko gimnazijo. V soboto 17. novembra je bil dom, posvečen sv. Modestu, prvemu škofu Slovencev pri Gospe Sveti v Karantaniji, slovesno blagoslovljen in odprt. Cela vrsta vidnih zastopnikov verskega, kulturnega in političnega življenja, starši dijakov, veliko število mladincev je ob svojih vzgojiteljih salezijancih spremljalo dveurni slavnostni spored.

Navzoči slavnostni gost, avstrijski predsednik dr. Rudolf Kirschlager, ki je Modestov dom uradno odprl, je med drugim dejal: »Potrebujemo vzgojo srca in razuma v družinah, v narodnostni skupnosti, v skupnosti našega naroda in republike. Želim, da bi tukaj vladalo ozračje, duh medsebojne povezanosti, in da bi se mladi ljudje, ki tukaj stanujejo, čutili enako povezane s svojo narodno skupnostjo ter republiko Avstrijo!«

Ljubljanski salezijanski inšpektor Anton Košir je dejal: »Zahvaljujem se škofu, vodstvu Mohorjeve, staršem in še posebej vzgojiteljem, ki so pogosto v zelo težkih okoliščinah in neustreznih prostorih požrtvovalno in zavzeto opravljali to vzgojno delo. Tudi v prihodnosti smo salezijanci pripravljeni sodelovati ter po sobratih vzgojiteljih pomagati slovenskim gojencem tega doma, da bodo tu našli ne samo streho, temveč predvsem prijeten dom, v katerem bodo rastle v zrele, pokončne osebnosti, v duhu tistih ciljev, ki jih je sv. Janez Bosko izrazil s preprostimi besedami: »Naloga naše vzgoje je pomagati mladim, da bodo postali dobri kristjani, in poštene, uspešni in srečni državljani!«

In še misel novega ravnatelja Modestovega doma, salezijanca Stanislava Hočvarja: »Prihodnost nekega naroda je odvisna od dobre ali slabe vzgoje mladih. Zaradi tega smo bili salezijanci pripravljeni prevzeti vzgojno

Ravnatelj Modestovega doma Stanislav Hočvar pozdravlja avstrijskega državnega predsednika dr. Rudolfa Kirschlagerja; prvi na desni celovski škof, dr. Egon Kapellari

delo tudi v novem dijaškem domu Mohorjeve družbe, ki se imenuje po velikem apostolu Koroške, sv. Modestu. Naša iskrena želja je, da bi mladi koroški Slovenci rastle v celostne ljudi. To pomeni, da bi se iskreno in svobodno odločali za življenje smisla, življenje vrednot. Zaradi posebnih, nam vsem znanih razmer, želimo posvečati posebno pozornost dozorevanju mladih v zavedne, pokončne Slovence in prepričane kristjane, ki znajo svojo vero živeti dejavno. Ta namen ima nov, sodoben urejen dom in naša nenehna bratska in prijateljska navzočnost med mladimi.«

Slovenski salezijanci se z ljubeznijo trudijo za slovensko mladino na Koroškem že od leta 1945. Potem je Mohorjeva družba v Celovcu razširila svoje delovanje s tiskovnega področja tudi na vzgojo mladih koroških Slovencev, zavedajoč se, da brez versko in narodnostno zavednih Slovencev tiskovna dejavnost umre.

V ta namen je povabila slovenske salezijance, da bi prevzeli vzgojno delo. Leta 1957 je bilo to delo že organizirano, čeprav v zelo neugodnih prostorih. Vse resnično raste iz evangelijskega uboštva. Leta 1974 je vzgojna skupnost salezijancev postala tudi redovna skupnost, uradno v sklopu avstrijske inšpektorije, dejansko pa jo sestavljajo sobratje slovenske inšpektorije v Ljubljani.

Tako je ugledna in zaslužna Mohorjeva družba z novim Modestovim domom dokazala svojo življenjsko moč, salezijanska skupnost v njej pa potrdilo učinkovitosti don Boskove vzgojne »ideologije«, ki temelji na njegovem reku: »Daj mi duše...«

Moj pripis tu spodaj naj bo kot opravičilo in pojasnilo, za-

Inšpektor Anton Košir pozdravlja goste v novem Modestovem domu

kaj ni nikjer nič omenjeno glede Rožmanove čitalnice in Rožmanovega spomenika v hjej.

Razlog za to je, ker umetnik portreta v dogovorjenem času ni dokončal, in dokler ni v Modestovem domu, odnosno v Rožmanovi čitalnici Rožmanove slike, se tudi spominska plošča ne more pritrditi. Tako - prave krivde ni nikjer. Od boru za »Spominski sklad škofa Rožmana« je hudo, da Rožmanova čitalnica ni bila zagotovljena do časa blagoslovitve doma in čitalnice same. Nismo mogli na umetnika pritiskati, ker bi sicer v slučaju slabo zadetega portreta nam lahko oponesel: »Zakaj ste me priganjali!«

Slika je bila odboru pred nekaj dnevi pokazana. Bila je nam vsem v veliko zadovoljstvo, ker je zelo lepa. Umetnik nam je svetoval, naj se slika še par mesecev pusti, da se popolnoma osuši, predno se je odpošlje v Celovec.

Odbor je sklenil, da se bo slika postavila v pogled vsem tako v župniji Sv. Vida kakor pri Mariji Vnebovzeti. Ob isti priliki se bo darovala zahvalna sv. maša za vse dobrotnike, ki so v Rožmanov sklad darovali. In potem pa bo šla slika škofa Rožmana na dolgo pot v škofovo ožjo, rojstno domovino, Koroško.

V drobnih novicah A.D. boste povabljeni pravočasno na to zahvalno sv. mašo, ko bomo izrekli našemu velikemu škofu »srečno pot«.

V eni prihodnjih »drobtin« bo skica, kako je čitalnica razporejena. V Mohorjevem koledarju za leto 1986 pa bomo videli čitalnico z Rožmanovo sliko vred v lepi, barvni sliki.

J. P.

Avstrija in Slovenci

Po državnem dogovoru je Avstrija dolžna nuditi razne pravice narodnostnim manjšinam, ki živijo v njenem območju. Tako imajo Slovenci na Koroškem med drugim tudi pravico do dvojezičnih šol. Poleg državne gimnazije v Celovcu imajo na razpolago 81 ljudskih in 24 meščanskih šol. Na žalost pa niso vse zasedene. Po zadnjem vpisovanju so namreč Slovenci prijavili le toliko učencev, da so zasedli samo 66 ljudskih in 14 meščanskih šol. To je komaj 17%

(dalje na 4. str.)

Ha-Hec-Hi- Ho-Humor!

Skuhal ali pogrel

MECAN

POGOVOR PRI PODOLGOVATI MIZI

Pod tem izrazom je mišljena bara v Slov. del. domu na Waterloo Rd. v Clevelandu, kjer se občasno zbiramo prijatelji in znanci z namenom, da podpremo Dom in sebe. Najbolj živahno je ob sobotah popoldne, ni pa s tem rečeno, da je sobota edini dan v tednu, ko najdeš tam veselo družbo.

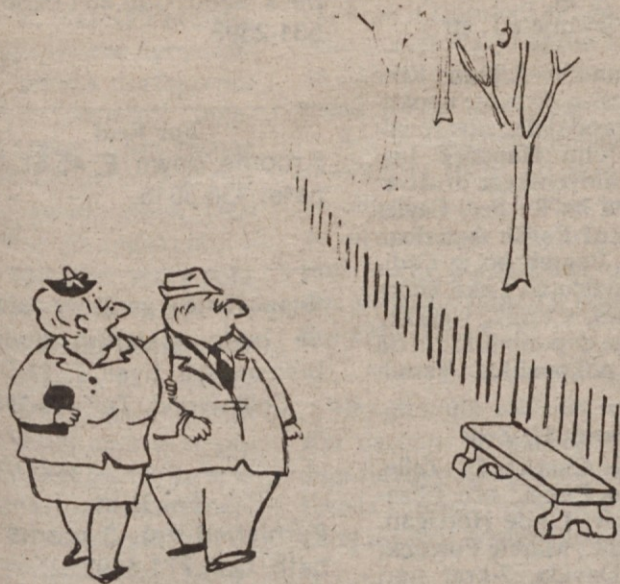
Upravitelj Doma je naš primorski rojak Stane Grk in pa njegova prijazna žena Ema. Naše družbe sta oba vedno vesela, saj nikoli ne iščemo prepira in tudi domov gremo – kadar pride čas za to – vsak z lastno močjo, to se pravi, brez kakršnekoli tuje pomoči. Počutimo se celo nekam olajšane, le skrb kaj bo doma, se izraža na marsikaterem obrazu.

Novice, ki jih obravnavamo, največkrat niso svetovnega, marveč osebnega značaja. Priznam, da imamo Slovenci, kakor tudi drugi narodi, poseben izraz za te vrste novice in pogovore, ampak to drži le, če se pogovarjajo ženske med sabo. Rabiti tak izraz za debato med možakarji, ne bi bilo primerno in se ne bi prav slišalo.

Seveda, to še ne pomeni, da so pogovori vedno na zavidljivi višini, ampak vprašam: Kdo si upa vreči prvi kamen? Kdo izmed cenjenih bralcev ni še nikdar v življenju sodeloval pri zaupnem pogovoru med štirimi ali več očmi?

Ker sem vedel, da se prihodnjo soboto ne bom mogel ustaviti v Domu kot po navadi, sem v petek zvečer zanesel tja CASSETTE RECORDER in ga nastavil pod mizo, da bi se sprožil ob pol treh popoldne naslednji dan in posnel vse, kar se bo tam dogajalo.

Prihodnjič bom v celoti in dobesedno priobčil ves pogovor, ampak g. uredniku bi že danes svetoval, naj izjemoma pozabi na Slovenski pravopis, ker kakor velja za ljudi pregovor, da noben človek ne ve vsega, tako velja tudi za knjige.

– Se še spominjaš časov, ko sva lahko skupaj sedela na tej klopici?

Rešitev zadnje križanke

Vodoravno: Opus, SP, Jat, Mir, Grdina, Jak, Prerañ, Eon, Del, Dota.

Navpično: Oj, Pag, Utrjen, Sin, Prav, Mikado, Dar, Spet, Rop, Net.

»Ta miza je rezervirana«, pravi natakhar gostu.
»Nič hudega. Kar odnesite jo in prinesite drugo.«

– Teta, si ti res akrobatka?
– Ne. Kdo pa ti je to rekel?
– Ati je rekel, da bo pri nas spet cirkus, ko boš prišla.

»Po vašem vinu me vedno boli glava,« očita gost gostilničarju.

»Kaj pa morem jaz zato, če imate zaniče glavo.«

– Lukec, kaj je to analiza?
– To sta moja mama in tega.
– Ne razumem.
– Mama je Ana, teta pa Liza.

KAKO SMO ŠLI NOVEMU LETU NAPROTI...?

NEW YORK, N.Y. - Ko to farno-srenjsko poročilo zapisujem, je tisti trenutek prestopa iz enega predvečerja v naslednje v templju večnega časa že spet za nami. Je že preteklost.

Ne vem, zakaj je v človeku toliko skrivnostnega pričakovanja prav za ta trenutek Silvestrovske, s katerim se samo spremeni zadnja številka v našem štetju časa in let? Saj prav tak, ko vsako noč ob polnoči. Pa vendar se ljudje zberejo, da ta trenutek Silvestrove noči skupaj pričakajo, ne v žalosti za pretekle dni, ampak v radosti in razigranosti ter velikem upanju še boljših prihodnjih. Upanje in pričakovanje je v tej noči zmerom veliko, prav zaradi tega, ker je nam vsak naš prihodnji dan zastrt s kopreno skrivnosti, ki je prav za nič drugega kot naše nevedenje.

In to naše nevedenje je pravzaprav hkrati tudi naša življenjska sreča, ker je vir vsega našega upanja. Čeprav sem kot kroničar iz njujorške slovenske srenje često zapisoval ne samo svetle, ampak tudi temne nianse v podobi našega življenja pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi, sem to delal v upanju, da bom spremenil utrip naše delavnosti za slovensko skupnost na Njujorškem. Vendar ostalo mi je samo upanje, ki se je zdaj zlilo v eno samo močnejšo in silnejšo s tem, porojenim v tej zadnji silvestrski noči, ko nas je bilo nekaj zbranih v veselju v novi dvorani sv. Cirila. Zaenkrat je tu samo upanje. Prihodnost pa bo odkrnila s svojim razvojem, koliko je bilo to moje upanje utemeljeno.

S svojo kroniko sem obstal v dnevu po tretji novembrski nedelji, kateri je sledil ameriški narodni Zahvalni dan praznik. Mi, njujorški Slovenci, ga nismo proslavili kot naro-

dna skupnost, niti ne s posebno slovensko mašo pri našem sv. Cirilu. Skupnost je bila razpršena po vsem Njujorškem v mala družinska omizja, morda celo brez pomisli, da smo tu na Ameriškem prišli, pilgrimi ali pa njih potomci s Slovenskega. Ako imamo to v mislih, ameriški Zahvalni dan močno pridobi na svojem pomenu.

Osebo sem ga preživel v totalnem postu. Po svojem občutju sem se tako povezal duhovno s stradalajočimi v Afriki. Opoldne sem šel k zahvalni maši tu v moji sosesčini, v cerkev sv. Matije. Farna cerkev velike fare, in je ena najlepših v brooklynski škofiji. Prostor na tako, da sprejme okoli 1200 vernikov. To zahvalno mašo je daroval župnik, oče Konrad. Tod sem bil pri zahvalni maši, pa vendar z miselnimi prebiski tudi pri Sv. Cirilu na Osmi!

Zakaj? V tej ogromni cerkvi, v tej veliki fari in pri tej zahvalni maši nas ni bilo zbranih niti 100 vernikov. Fara ima farno splošno dnevno šolo in oče Konrad je daroval to zahvalno mašo brez oltarnega strežnika. To me je vodilo v mislih tudi k slovenskemu sv. Cirilu. Kar malce zdrznil sem se, ko sem pomislil, da v svojih kronikah pišem zmerom z željo in upanjem, da bi bilo naše skupnostno narodno-versko življenje pri Sv. Cirilu drugačno in boljše – kot pa je.

Spoznal sem tu, na Zahvalni dan, da sem kot kronist slovenske Osme, le upajoč propagandist, kateremu stvarnost življenja vse besede sproti uničuje. Vprašal sem se: ali ima sploh pomen še igrati vlogo kronista njujorške slovenske srenje, ko naši ljudje ne slišijo radi o nedelu in o opuščanju vsega tega, kar nam bi moralo biti sveta dolžnost? Zares, toliko bi morali čutiti, da je našemu župniku očetu Robertu sila težko dajati božjo besedo v praznino cerkve. Mimo tretjih nedelj, bi se nas moralo vsako nedeljo zbrati vsaj 30 Slovencev pri Sv. Cirilu na Osmi.

Po maši na Zahvalni dan pa sem odšel v dom za ostarele, kamor sem več kot 4 leta hodil obiskovat Terezo Škrabe. Vsi stanovalci tega doma me poznajo in med njimi sem preživel popoldne zadnjega Zahvalnega dne.

Dan poprej pa sem kropil našo dobro faranko, umrlo Rozo Kovač. V petek po Zahvalnem dnevu smo jo pokopali. Pri pogrebni maši pri Sv. Cirilu je bilo zbranih okoli 100 Slovencev. Stara je bila 85 let in zmerom zvesta svoji cerkvi. Ob zadnjem božiču sem jo pogrešal.

Četrta novembrska nedelja, nedelja po Zahvalnem dnevu, bi bila na Osmi spet ena od »pasjih«, da ni bila na to nedeljo brana spominska maša za Mary Gril. Še deset nas ne bi bilo. Pa so prišli Grilovi iz naše srenje in še hčerka Mary iz Washingtona, D.C. s svojo družino.

Po maši mi je Konrad Mejač rekel: »Tako malo vas je!«

»Ja, tako je pri nas večina nedelj. Zato je meni žal, da sem spet začel pisati v Ameriško Domovino...« »Ti kar piši,« mi odvrne Konrad, »čeprav je tako. Nas v Washingtonu se zbere vsak mesec kar lepo število v Slovenski kapeli pri slovenski maši. Res je enkrat na mesec. Vendar mi nimamo svoje fare, vi pa imate faro, zato bi človek pričakoval, da bo pri vas ob nedeljah malo drugače.« Lepa Konradova pripomba za naš resen premislek!

Na prvo decembrsko nedeljo nas je bilo pri maši društva Najsvetejšega imena malce več, pa grešnih duš več! Tako smo izvolili star odbor, ker za nas je že običajno – in morda še kar najbolje – da gre po starem naprej v naše prihodnje dni. Razgovor je bil: o karizmatikih in tako imenovanih mašah zdravljenja. Razgovor je vodil oče Alojzij Jenko, ki je kar lepo postal naš duhovni voditelj na teh sestankih. In za ta dar, hvala Bogu! Brez njega bi bili sestanki duhovno brezpomembni.

V decembru smo bili obdarjeni na drugo nedeljo z Miklavževim srečom. Naj bo kakor koli že v tem pričakovanju njega, ki bi nam moral ostati ljub in rad. Saj je eden, ki zdaj lahko pomaga ohranjati nekaj iz starih narodnih izročil. In to ohranjanje nam je zdaj potrebno tako na Slovenskem kakor tudi na tujem. Po posebni popoldanski maši, ki jo je bral oče Jenko, je Miklavž prišel v cerkveno dvorano. Zbranih je bilo 60 odraslih in okoli 40 otrok.

Miklavžev pozdravni govor je bil v A.D. že objavljen. Za smeh in zabavo dobro pripravljen. Vendar menim, da je Miklavž, kot sveti nebeščak, vedel, da se bo zbralo več odraslih kakor otrok iz naše narodne skupnosti – takšna pač je –, in zato je v pozdravo skorajda prezrl male, bolj pa zabaval starejše. Menim, da takšen spodrsrlaj se Miklavžu ne sme več zgoditi, ker s tem se ubije ves smisel Miklavževega prihoda. On ne pride, da bi nam govoril o predsedniških volitvah, ampak da nam otroke poveže z našimi narodnimi navadami in izročilom. To izročilo pa mora ob danih prilikah zablesteti in zažareti, da prevzame dušo in srce slovenske mladine na tujem. Le v tem je naše ohranjanje, in ne v dobri šegavosti, ki nima nobenega opravka s skrivnostjo Miklavževega prihajanja.

Ker je že toliko posvetil odraslim, bi nam moral na svoj način povedati, kaj on in slovenski sv. Ciril na Osmi pomenita v ohranjanju slovenske narodne skupnosti na Njujorškem. Brez slovenskega sv. Cirila ne bo več Miklavževega prihoda in ne bo nobene skupnosti Slovencev v tem velikem ameriškem mestu.

Miklavžu je sledila tretja de-
(Dalje na str. 4)

V BLAG SPOMIN

DVANAJSTE OBLETNICE SMRTI
DRAGEGA MOŽA

TONY KRAMPEL

ki nas je zapustil 8. januarja 1973.

*Gospod, daruj mu mir,
naj večna luč mu sveti,
ker si dobrote vir,
uživa raj naj sveti!*

Žalujoči:

žena MARY
pastorka SLAVKA
polsestri OLGA BIRUS in
SYLVIA DEŽMAN
ter ostalo sorodstvo.

Cleveland, O., 8. jan. 1984.

Kako smo šli novemu letu naproti...?

(nadaljevanje s 3. str.)

cembrska, ki je bila po udeležbi lepa in tudi po programu. Le raziti se moramo zdaj poprej, ker naše avtomobiliste policijska ura preganja. Ta minus smo v zadnjem času dobili v naporih za lepše življenje pri Sv. Cirilu.

Sveta noč, blažena noč... pa nas je zvalila v lepem številu k Sv. Cirilu, čeprav vrzeli v naših vrstah nastajajo zmerom številnejše. Na 18. decembra smo pokopali 92-letno Ivano Krotin in na zadnji dan leta, nekdanj faranko, zdaj samo srenjčanko Pavlo Kovič-Landstatter. Pri kropljenju nje sem doživel nekaj lepega. Spoznal sem, da njena hčerka, v Ameriki rojena, in malo med Slovence, govori tudi lepo in čisto slovenščino. Vprašal sem jo, kako je to mogoče. Pa mi pove, da mama, ki je bila iz Ihan doma, čeprav je poročila domžalskega Tirolca, je želela, da sta slovensko govorila. Torej, preprosta žena je na svoj način v svojem otroku zapustila svojo narodno dediščino — slovenski jezik.

Na Silvestrov večer nas je 40 zbranih Slovencev na Osmi vstopilo v novo leto, z željo, da bi naša narodna skupnost pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi v New Yorku še živela, in da bi pri njem zares ohranjivali z živim življenjem tudi našo narodno dediščino in sveta narodna izročila.

Srečno novo leto ne samo njujorškim Slovincem, ampak vsem po Amerikem, pa še bratom Hrvatoma in Srbom, da bi v miru živeli in brez starih preprirov!

Tone Osovnik

Avstrija in Slovenci

(nadaljevanje z 2. str.)

otrok, ki živijo v krajih z mešanim prebivalstvom. Zanimivo je, da skoro ena tretjina vseh vpisanih otrok ne govori dobro slovensko, nekaj jih je pa celo nemško govorečih staršev. Ti želijo iz praktičnih nagibov, da bi se njihovi otroci naučili slovenščine, ker imajo trgovske stike s sosedno Jugoslavijo, pa tudi turizem se vedno bolj razširja.

Da Slovenci ne uporabijo vseh šol, je več vzrokov. Menijo, da je eden, ker ni slovenskih otroških vrtcev. Prav gotovo pa je glavni vzrok nenehno upadanje narodne zavednosti po drugi svetovni vojni. L. 1957 je bilo uradno 42.000 Korošcev, ki so priznali slovenščino kot materinski jezik. To je bilo 10% vsega prebivalstva. L. 1981 pa se je komaj nekaj čez 16.000 javno priznalo za Slovence, čeprav je poleg njih vsaj isto število prebivalcev, ki slovensko govorijo ali vsaj razumejo.

Danes biti zaveden Slovenec na Koroškem ni lahko, saj avstrijska vlada slovenski manjšini ni naklonjena. Spor sega že v leta po prvi svetovni vojni, ko je po plebiscitu leta 1920 bila Koroška dodeljena Avstriji. V dobi Hitlerjeve Nemčije so bili Slovenci izpostavljeni mnogim težavam, celo izseljevanju.

Po drugi svetovni vojni se je spet vnel spor med slovensko in nemško govorečim prebivalstvom in ko je Jugoslavija ponovno izgubila Koroško, so Nemci čestokrat smatrali Slovence kot Avstriji nenaklonjene državljane. Danes ta očitek ne velja, ker so po večini zvesti vladi, čeprav se mnogi zavedajo svojega kulturnega in narodnostnega porekla in smatrajo, da živijo na lastni zemlji, ki je nekdanj bila vsa slovenska in je bila sedež slovenske države. To seveda stopnjuje nestrpnost avstrijske vlade do slovenske manjšine in s tem tudi do slovenskih šol.

Moti jih predvsem celovška slovenska gimnazija, ki vzgaja slovensko elito. Poleg tega je ravnatelj Vospersnik glavni urednik *Celovškega zvona*, katerega namen je povezovati kulturno in narodnostno vse zamejske Slovence. *Celovski zvon* je naletel na lep odmev v matični Sloveniji, kjer ima čez 500 naročnikov. Prejemajo ga pa šele po predhodni strogi cenzuri. Ta se ne vrši v Ljubljani, temveč v Beogradu, kjer revijo namerno dolgo zadržujejo.

Vse to in še marsikaj brez dvoma ne ustreza namenom avstrijske vlade. Da bi branili svoje interese, so Slovenci skupaj z zastopniki hrvaške in madžarske narodnostne manjšine ustanovili na Dunaju neke vrste informativni center. — Pri vsem tem je zanimiva dvoletnost avstrijske politike: nenehno se bori za svoje južne Tirolce, ki živijo pod italijansko oblastjo, silovito se zavzema za Palestince in v Zvezi narodov zagovarja pravice človeka — istočasno pa ne izpolnjuje obveznosti, katere je dolžna svojim lastnim manjšinam.

Frankfurter Allgemeine Zeitung
7. nov. 1984 - Priedila P. D.
za Svobodno Slovenijo, dne 6.12.84.

**Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu!**

Kidanje snega: Zelo nevarno za upokojence

O, zopet ta sneg! Mladi se ga veselijo, krasen je pogled na zimsko naravo, a za starejše ljudi je sneg smrtno nevarna nadloga. Vestni gospodarji in gospodinje hiše ne štejejo svojih let, vzamejo lopato in očistijo pot pred hišo in do hiše. A za marsikoga je to že bilo usodno. Tudi letos se je ob prvem snegu več ljudi zgrudilo pri kidanju snega, nekateri komaj stari nekaj čez 50 let.

Zdravniki vsako leto svari, da naj starejši ljudje ne kidajo snega, posebno takšni ne, ki imajo oslabele srce, ali ki se kot upokojenci vse leto dosti ne gibljejo. Ni nujno, da človek že pri delu čuti neko slabost ali svarilo, mnogi se zgrudijo mrtvi v topli hiši, ko se že odpravili svoje delo.

Zdravstvene študije so dognale, da se okrog 30 odstotkov na srcu obolelih ljudi niti ne zaveda, da so že imeli rahel srčen napad, ki pa je čestokrat prav tako nevaren kot tisti s hudimi bolečinami.

Naj bo torej posebno pozimi za vse strogo pravilo: Če si že kdaj občutil slabost srca ali kake druge znake srčne slabosti, če že prejemaš Social Security pokojnino, pusti sneg na miru! Čakaj, da ga bo vzelo sonce, ali dobi mladeža, da opravi za vas smrtno nevarno delo.

Novi grobovi

(nadaljevanje s 1. str.)

Cimperman in Lillian Kor-dish, zaposlen do svoje upokojitve kot prodajalec zavarovalnin pri John Hancock Ins. Co., član Slovenskega društvenega doma na Recher, Eagles in Legion of Polish American Veterans. Pogreb bo iz Grdinovega zavoda na Lake Shore Blvd. danes, v torek, v cerkev sv. Kristine dop. ob 9.15. in od tam na pokopališče Vernih duš.

Charles G. Zelle

Umrli je Charles G. Zelle, vdovec po Emmi, oče Elizabeth Parker, Linde Horrigan, Charlesa ml., Marcie Poletick, Marya in Davida, 7-krat stari oče, brat Marie MacMahon ter že pok. Frnaka in Jane Stark. Pogreb je bil v soboto, 5. januarja, v cerkev sv. Timoteja in od tam na Kalvarijo.

Anton M. Lavriša

**ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)**

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

T.K. General Contractors, Inc.

Predelujemo kuhinje, kopalnice, delamo strehe, »driveways«, nove garaže in vsa potrebna gradbena dela na hišah ali poslovnih stavbah. Hiše barvamo zunaj in znotraj in tapeciramo. Zidamo tudi nove hiše in poslovne stavbe.
— Vprašajte za brezplačen predračun! —

— 831-6430 —

Mary Taufar

Umrli je 95 let stara Mary Taufar. Pogreb bo iz Zak pogrebnege zavoda na 6016 St. Clair Ave. jutri, v sredo, v cerkev sv. Vida ob 10. in od tam na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo danes, v torek, pop. od 1. do 5.

Henrik Kremzar

Umrli je Henrik Kremzar, ki zapuša tri brate v Sloveniji. Bil je član KSKJ št. 172, ADZ, Kluba slovenskih upokojencev na St. Clair Ave. ter Društva Najsv. Imena pri Sv. Vidu. Pogreb bo iz Zak pogrebnege zavoda na Willoughby Hillsu, 28890 Chardon Rd., danes, v torek, v cerkev sv. Vida dop. ob 10. in nato na pokopališče Vernih duš.

Leo Lausin

Umrli je 90 let stari Leo Lausin, oče Leroya (pok.) in Harolda (Kalif.), brat Josepha. Pogreb je bil iz Zak pogrebnege zavoda na 6016 St. Clair Ave. v soboto, 5. januarja.

MALI OGLASI

LASTNIK PRODAJA

krasno hiso z 2 spalnicama, blizu Chardon Rd. v Euclidu. Kličite 752-7800.

(2-5)

CLEANING PART TIME

12 hours a week, evenings. Cleaning bank. \$4.00 per hour. 361-7420.

(1-2)

For Rent

Neff Rd., up. Adults. No pets. \$260. Call 481-0286 or 531-2598.

(1-4)

For Rent

7 rooms, down. E. 45 St. No pets. 338-3616.

(1,2)

Stanovanje z garažo v najem se odda starejšim ljudem brez otrok in živali. E. 160 St - Collinwood. Tel. 486-7026.

(2-3)

For Rent

Furnished apt. 3 rooms & bath. Call 771-6492.

(1-4)

For Sale by Owner

Willoughby Hills. 3 bdrms, 1 1/2 baths, L.R., eat-in kitchen on first floor. Rec Room, den, bath in basement. Garden, fruit trees. 1 2/3 acres. Quiet street. \$98,800. Call 944-4444.

(1,3)

Apartment for Rent

3 rooms, E. 61st Street and Bonna Ave. 881-1536.

(98-2)

Slovenska podjetnost

(nadaljevanje z 2. str.)

samo eno. Spruceleigh, A Division of Canada Packers Ltd. mu je poslala pismo, v katerem pravi: »Imate vso pravico biti ponosni na to, kar ste ustvarili — ne samo po velikosti, ampak tudi po kakovosti in privlačnosti vaše farne in njenih naprav. Je brez dvoma med najboljšimi in posebno privlačnimi perutninskimi ustanovami, ki jih poznamo, in pristojno torišče za odlično upravljanje, ki smo se ga naučili pričakovati od vaših naporov.«

Dejal bi, da je vse to vendarle nekaj posebnega in izrednega, kar je dosegla in še dosega slovenska družina v tujem svetu, vredno priznanja in pohvale tudi z naše strani. Ko so slovenski priseljenci nekdanj trumoma prihajali na ta kontinent, je bilo vedno slišati, da trdo garajo po rudnikih in plavžih z najtežjimi in nevarnimi zaposlitvami, tako, da je celo pesnik zaklical:

... Sin tvoj zaril se je živ pod zemljo — v Ameriki koplje...
Tamkaj v Ameriki, tamkaj v Westfaliji so nam izginili —
Več ne doseže jih naše oko...

Ob takih spominih smo lahko ponosni na to, kar dosega slovenska družina v Kanadi. Upati tudi smemo, da ne ostaja osamljena, saj je naš človek brihten, bister in sposoben za boljši kos kruha.

Ko že pišem o enem primeru slovenske podjetnosti, naj omenim še drugega. Znana ameriška revija Time je poročala dne 5. novembra letos o knjigi *The Spirit of Enterprise*, ki jo je napisal George Gilder, in v kateri avtor razpravlja tudi o podjetnosti dr. Miloša Krofta, našega rojaka v ZDA. Postal je vodilni podjetnik na področju sistemov za čiščenje vode. Svoje strokovno delo je pričel pred in med drugo svetovno vojno v papirnici Vevče pri Ljubljani. Ob prihodu komunistične oblasti je pobegnil v svobodni svet in prišel v Ameriko, kjer je s svojim znanjem in vztrajnostjo v teku let zgradil mednarodno podjetje, osnovano na njegovih izvirnih tehnologijah. Danes ima to podjetje svoje podružnice v sedemnajstih državah.

Pri vsem svojem strokovnem, znanstvenem in podjetniškem delu je dr. Krofta ostal zaveden Slovenec, ki se stalno zanima za rast slovenstva doma in po svetu. Dosežki, ki mu jih priznava revija Time kot vodilnemu strokovnjaku na področju čiščenja vode, danes tako zelo važni grani prizadevanja za čisto okolje, delajo čast v mednarodnem svetu ne samo dr. Krofti, marveč tudi malemu narodu, čigar zvest in zaveden član je ta izredni mož.

Opisana dva zgleda nista osamljena. V Kanadi imamo celo vrsto cvetočih podjetij v slovenskih rokah (v ZDA žal sorazmerno mnogo manj), ki so gospodarsko trdna pod skrbnim vodstvom zanesljivih Slovencev. Da ne govorimo o Argentini! Prišel bo čas, ko se bo v domovini lomil totalitarni sistem in bo evropska gospodarska pomoč narodu nujno potrebna za izhod v svobodo. Takrat se bo izkazala vrednost izseljenske podjetnosti v dobro celotnega naroda.

Kanadska Domovina

— TORONTSKE NOVICE —

TORONTO, Ont. - Za letošnji božič in novo leto smo prebivali mnogo poslastic, mnogo govorov. P.M. v Naši moči, glasilo Slovenije, je vedno zanimiv v uvodnem besedilu. Zaznava letos odklanja tekmovanje v športu, politiki, gospodarstvu. Pa vendar je dejstvo, da je človek v svobodni tekmi ustvaril največ dobrin, ki jih uživa danes ves svet. Ako tovarnar ne bi tekmoval, da bi bil njegov produkt dober in primerne cene, bi še danes recimo vsi hodili v opankah. Namesto, da nam stroj napravi

40 tisoč šivank na uro, bi še vedno lepo brez tekmovanja imeli delavca, ki bi napravil 20 šivank na uro.

Za Jezusa pravi P.M., da ni prišel na svet, da bi tekmoval? Ali ni vera in življenje po njej nek stalen napor, mnogokrat težji kot ne vem kaka tekma? Jezus sicer odpušča grešnikom, toda njegov opomin h krščanskemu življenju ostaja vedno pred nami, od tega ni odstopa!

Gorje ako združništvo ne bi tekmovalo in stalno gledalo, da izboljšuje svoje delo. Naša moč nam vsakokrat postreže s statistiko, v kateri nam skuša dokazati svojo sposobnost. Povsem je podobno privatniku ali korporaciji, v mnogočem je združništvo boljše, v mnogočem pa privatnega sektorja ne doseže. Pač neka stalna tekma, neki premik in komaj se more danes v modernih časih govoriti o mrzlem kapitalizmu in toplem združništvu!

Današnji kapitalist povsem tako kot združništvo skuša

ustvariti neko harmonijo med njim in delavci. Dogaja pa se često ravno nasprotno, da premnoge (ne vse!) unije sedaj zahtevajo ne samo več dobička od podjetja, ampak celo podjetje silijo v izgubo. Ni čudno, ako se nova delovna mesta ne ustvarjajo! Nobena državna subvencija ne bo ustvarila stalnih delovnih mest, ako ne bo sodelovanja in razumevanja med delavci in kapitalom!

Pozdravljamo tudi podelitev letošnje kulturne nagrade Franku Bükviču. Ta pisatelj je že ogromno napisal, lotil se je celo naše revolucijske tematike. Dobiček ŽHP Slovenije je sedaj stalno preko enega milijona. Ko se veselimo in čestitamo ŽHP Sloveniji, da je v odprti tekmi v združništvu in proti »mrzlim« kapitalistom dosegla tak rezultat, smo prepričani, da naš zavod bo za kulturne nagrade v bodoče še bolj odprt. Merilo naj ne bo v promile nego v procentih čiste ga zaslužka.

Dr. Peter Urbanc

Enakopravnost slovenščine

Vodilni slovenski slovničar Jože Toporišič je v 22. številki ljubljanskih *Naših razgledov* za l. 1984 objavil svojo razpravo, ki jo je pripravil za znanstveno posvetovanje aprila 1984 na Akademiji znanosti in umetnosti Bosne in Hercegovine. — Ker je zanimiva, poučna in znanstveno točna, jo skrajšano objavljamo. (Uvodne besede in odlomke Toporišičeve razprave so ponatis iz *Svobodne Slovenije* z dne 13. decembra 1984. Ur. A.D.)

»Po ustavnih določilih so jeziki narodov in narodnosti v Jugoslaviji enakopravni. To je seveda splošno določilo, ki ga pa ni mogoče povsem uresničiti.

Slovenščina kot taka uresničuje svoje pravice do enakopravnosti v omejenem obsegu na naslednjih področjih:

1. Z zakonskim predpisom je odsotna v Jugoslovanski ljudski armadi kot poveljevalni in poučevalni jezik, praktično pa tudi kot administrativni jezik.

2. Slovenščine ne slišiš v naših zveznih ustanovah vseh vrst, kakor se dnevno lahko prepričamo iz televizijskih oddaj s teh mest. Ni dovolj, da imamo npr. ustavo v slovenščini, vse drugo zvezno ali večino drugega zveznega pa samo v srbohrvaščini.

3. Zelo jasno se vidi neenakopravnost slovenščine v zveznih glasilih kakršni sta npr. *Borba* ali *Mladost* ipd., ki izhajajo samo v srbohrvaščini.

4. Slovenščina ima poleg enega TV-programa stalno na sporedu še dva srbohrvaška in enega italijanskega.

5. Slovenec se uči srbohrvaščine v šoli, osnovni: toliko, da potem lahko začne brati srbohrvaška besedila — ne najboljše kakovosti, pa vendar — in poslušati srbohrvaško besedo. Poleg tega se vsi moški prebivalci Slovenije vsaj eno leto nahajajo v okoliščinah, da srbohrvaščino tudi aktivno obvladajo, namreč v jugoslovanski ljudski armadi. 1—5. Pa pogledajte na vse to na neslovenskih jezikovnih področjih — čisto nasprotje: ni slovenščine v neslovenski šoli, ni prakticiranja slovenščine v vojski, čeprav so vojašnice tudi pri nas (pa še prav pogoste in obsežne), slovenski časopis komaj najdete drugje po Jugoslaviji, knjigo v knjigarni še težje.

In ta velika različnost v učenju drugega jezika je zelo usodna, ker ustvarja vsem očitno nesimetričnost, zaradi katere se lahko ogrozi duševno in politično ravnotežje.

Če se to ravnotežje ne vzpostavi, če ni vzpostavljeno, se pojavijo motnje v sožitju. T. i. v(eli)ki jezik skuša spodriniti m(ali), oz. hitro se pojavi ideologija o enotnosti tudi v jeziku; naenkrat nestrpneži v Jugoslaviji (pa tudi v Sloveniji) začno govoriti o jugoslovanskem jeziku, namesto o jugoslovanskih jezikih, podobno kot se javno govori o jugoslovanski narodni pripadnosti.

Prav tako napačno je seveda, če dejanjem podtikamo neresnične namene, kakor je bilo v primeru znane afere v zvezi z Jezikovnim razsodiščem v Sloveniji (ko so obrambo enakopravnosti proglasili za šovinizem). Obramba plu-

Slika posneta na lovu za divje prašiče v Pennsilvaniji

Lovci iz Allistona poročajo:

ALLISTON, Ont. - Lovci Slovenskega lovskega in ribiškega kluba iz Allistona smo v letošnji sezoni na veliko divjad uplenili: medveda, volka, tri lose (moose) in devet jelenov. Za izreden uspeh se moramo zahvaliti dobri organizaciji. Važna je predvsem disciplina in doslednost posameznega lovca.

Zdaj je sezona na veliko divjad v Ontariu za letošnje leto že končana.

Lepo jesensko vreme in lovska strast sta bila povod, da je klub organiziral tudi lov v Pennsilvaniji, ZDA. Obširno kontrolirano lovišče Tioga Boar Hunting Preserve je hribovito in gosto poraščeno z drevjem in grmičevjem, kar daje divjačini dobro zavetje, lovcem pa naporno zalezovanje.

Tega lova se je udeležilo osem članov kluba, kateri so uplenili v enem samem dnevu sedem divjih prašičev in enega korziškega kozla, katere trofeje bo krasila dvorano Lovskega kluba. Meso divjih prašičev pa bodo servirali na izrednem banketu to soboto, 12. januarja 1985, v cerkveni dvorani na 739 Brown's Line v New Torontu, kamor ste vljudno vabljeni tudi vi, dragi bralci Ameriške Domovine!

Poročevalec J.W.

ralizma, seveda nikakor ni separatizem, ampak legitimna pravica vsega, kar je resnično, živo in zdravo.

6. Jezike je treba zavarovati tudi teritorialno, saj imajo celo živali svoje revirje, svoja območja, kjer so doma. Slovenski jezik je doma v Sloveniji in v zamejstvu na Madžarskem, v Avstriji in Italiji, gostuje pa tudi po Jugoslaviji, in v modernem času še bolj po Zahodni Evropi, v obeh Amerikah in v Avstraliji. Eno je matična postojanka jezika, tj. strnjeno etnično ozemlje, drugo je z razselitvijo pridobljeno bivanje na matičnem območju drugih. V tem smislu je enakopravnost nujno enostransko omejena, se pa naravno rekompenzira z odprtimi mejami bodisi za prehajanje oseb bodisi kulturnih dobrin.

7. Gotovo je v zvezi s povedanim treba še posebej govoriti o položaju izseljencev z matičnih jezikovnih območij na nematična. Na primeru Slovencev v Ameriki, vidimo, da postanejo dvojezični sčasoma tudi enojezični v smislu jezika okolja. Dvojezičnost se sicer pri nekaterih jezikovnih skupnostih lahko ohrani tudi dalj časa, odvisno spet od količine selivcev (ali kulturnega oz. nraštvenega itd. tipa).

Pri nas v Sloveniji je posebnost to, da npr. Albanci (morda tudi Makedonci) hitro postanejo dvojezični, medtem ko za srbohrvaško govoreči živeti to ne velja v toliki meri. Tako se morda pri marsikate-

rem srbohrvaško govorečim pojavi ideja o škodljivosti jezikovnega prilagajanja jezikovni matici, v katero so dospeli. To je po mojem mnenju škodljivo, saj se tako same od sebe pojavijo želje, da bi ona slovenska, posebna jezikovna matičnost prenehala obstajati.

Tako pričakovanje izhaja iz napačnega prepričanja, ki ga goji precejšen del naše družbe: da bo enotnost dosežena z brisanjem jezikovne in kulturne pestrosti delov Jugoslavije.

8. Jezikovna skupnost je tudi kot otrok, ki nezmotljivo ugane, kdo mu je dober in kdo se le dela, da je. K sreči je tako.

Ne spravljati sina proti očetu, očetu pripisovati grešnosti zaradi tega, ker je narodno in jezikovo jasno opredeljen, sinu pa idejnost, ker baje ne na narodnost ne na jezikovnost nič ne da, ampak je »narodno« v državnem smislu in jezikoven v smislu največjega jezika določene države. »

Kanadski rojaki!
Poročajte o društvenih in osebnih novicah v Ameriški Domovini!

V človeški sreči so najbolj zavidanja vredni najpreprostejši trenutki.

— M. Maeterlinck

Ne ubogaj slepo prvih nasvetov jeze in nesreče.

— M. Maeterlinck

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

JANUAR

19. — Odbor Slovenske prista-ve prireja »Pristavsko noč« v SND na St. Clair Ave.

27. — Slovenska šola pri Mariji Vnebovzeti postreže s kosilom v šolski dvorani od 11.30 do 1.30 ure popoldne.

FEBRUAR

2. — Pevski zbor Korotan priredi koncert v dvorani sv. Štefana, Chicaga, Ill.

9. — Slovenian Rifle & Hunting klub priredi lovsko večerjo ob svoji 55-letnici v SND na St. Clair Ave. Igra Tone Klepec orkester iz Girarda.

16. — SKD Triglav, Milwaukee priredi maškarado.

17. — Fara Marija Vnebovzeta prireja srnjakovo kosilo v podporo Slovenskega doma za ostarele. Kosilo bo v SND na St. Clair Ave.

17. — Slov. šola pri Sv. Vidu postreže s kosilom v farni dvorani od 11.30 do 1.30 pop.

24. — Misijonska znamkarska akcija priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 popoldne.

MAREC

8., 9. in 10. — Slovenske duhovne vaje za žene in dekleta v Sv. Jožefa domu duhovnih vaj
15., 16. in 17. — Slovenske duhovne vaje za moške in fante v Sv. Jožefa domu duhovnih vaj.

23. — Primorski klub priredi večerjo s plesom v SND na St. Clair Ave.

APRIL

13. — Tabor DSPB, Cleveland priredi svoj pomladni družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

MAJ

11. — Slov. šola pri Sv. Vidu priredi Materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

18. — Pevski zbor Korotan priredi koncert v SND na St. Clair Ave.

19. — SKD Triglav, Milwaukee, priredi Materinski dan proslavo.

27. — SKD Triglav, Milwaukee, priredi Spominski dan proslavo.

JUNIJ

2. — Otvoritev Slovenske pristave.

15. in 16. — Tabor DSPB, Cleveland poda spominsko proslavo 40-letnice umora slovenskih domobrancev, četnikov in civilistov.

23. — Slovenska šola pri Mariji Vnebovzeti priredi piknik na Slovenski pristavi.

23. — SKD Triglav, Milwaukee priredi prvi piknik.

JULIJ

28. — Slov. šola pri Sv. Vidu priredi piknik na Slovenski pristavi.

28. — SKD Triglav, Milwaukee priredi Misijonski piknik.

AVGUST

14. — Federacija slovenskih upokojenskih klubov priredi piknik na SNPJ farmi na Heath Rd. Igra Chuck Krivec.

18. — SKD Triglav, Milwaukee priredi drugi piknik.

SEPTEMBER

15. — »Vinska trgatev« na Slovenski pristavi.

22. — Oltarno društvo fare sv. Vida priredi kosilo v šolskem avditoriju.

OKTOBER

6. — SKD Triglav, Milwaukee priredi Vinsko trgatev.

19. — Tabor DSPB, Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

20. — Občni zbor Slovenske pristave.

NOVEMBER

2. — Štajerski klub ima martinovanje v dvorani sv. Vida. Igrajo Veseli Slovenci.

9. — Belokranjski klub ima martinovanje v SND na St. Clair Ave., ki bo obenem 20-letnica kluba. Igrata orkester Veseli Slovenci in Tone Klepec

DECEMBER

8. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi miklavževanje v farni dvorani. Pričetek ob 3. uri popoldne.

Prvi javni prepri v CK ZKJ

Na 14. seji Centralnega komiteja Zveze Komunistov Jugoslavije je vse teklo kot po navadi. Razpravljali so o programu stabilizacije, ki ne samo da se ne izvaja, ampak se ga direktno sabotira, ker da vodi v drug sistem, ne v socialistično samoupravljanje, pač pa direktno v kapitalizem, kot so dejali nekateri.

Vso sejo so prenašali po televiziji. Tedaj je v svojem govoru predstavnik slovenske partije Andrej Marinc očital nekaterim, da uvajajo centralistične prijeme v spremembo zakona o družbenem planiranju. Tedaj je Dragoslav Marković, član predsedstva partije, izgubil živce in napadel Marince, branil predlagatelje sprememb in končno prišel s pravimi kartami na dan, ko je obsodil »pretiran« princip soglasnosti v partiji.

Temu se je uprl France Popit, predsednik predsedstva Slovenije, in obtožil Markovića, da podpira »vsa stališča, ki so nasprotna vsemu, kar smo se dogovorili o zakonu o samoupravljanju, ustavi in dolgoročnem programu stabilizacije.« Tudi je Popit vzel v obrambo Marince in dejal, da »je to slovensko gledanje na te probleme«.

Predsedstvo je nato prekinilo sejo. Ko se je lahko mirno nadaljevala, je med drugimi rekel Hrvat Josip Vrhovec, da je bolje, da »nehajo s takim parlamentarnim načinom razprave« in se »preselijo drugam, kjer bodo manj izpostavljeni terorju reflektorjev«.

Po Novi Hrvatski, št. 21 iz S.S. z dne 13.XII.1984

Grozljiva bolezen z imenom »AIDS«

Smrtnonevarna bolezen »AIDS« zadnji čas vedno bolj plaši svet — bolezen, ki jo širi novi virus, kateremu se zdravniška veda še ne zna postaviti v bran. Četudi je očitno, da je bolezen doma zlasti med homoseksualci, zdravniki poudarjajo, da je teh med obolelimi le okrog 70%, med ostale odstotke pa spadajo ljudje, ki s homoseksualnostjo niso imeli nobenega opravka, celo otroci.

Bolezen je najprej izbruhnila v Ameriki, kjer je tudi največ žrtev. V nekaterih slučajih so oboleli ljudje, ki so prejeli transfuzijo krvi. Sam darovalec krvi najbrž ni vedel, da so v njegovi krvi klice te bolezni. Ker je kontrola domala nemogoča, krvne banke in organizacije, ki nabirajo darovano kri, apelirajo na poštenost in prosijo, naj bi ne dajali krvi homoseksualci in ljudje z okvarami imunološkega sistema.

Simptomi te bolezni, za katero še ni uspešnega zdravlila, so: močno nočno potenje, nerazložljive vročine, nenadna izguba telesne teže in stalno otekle bezgavke.

~~~~~

~~~~~

Uspehi in težave vzgoje mladine v javnih ali privatnih šolah

Vpis učencev v privatne šole — med temi je večina farnih šol — je v zadnjih treh letih zelo narastel. V številnem razmerju sedaj eden od osem šoloobveznih otrok obiskuje privatno šolo, poroča tajništvo za vzgojo (U.S. Department of Education).

V Združenih državah Amerike je okrog 27.700 privatnih šol in okrog 85.000 državnih oz. javnih šol. V začetku šolskega leta v jeseni 1983 je privatne šole obiskovalo 5,7 milijona učencev ali 12,6% od vsega 45,2 milijona ameriških šoloobveznih otrok.

V jeseni leta 1980 je bilo v ZDA 46,2 milijona šoloobveznih otrok, od teh je 5,3 milijona, ali 11,5% obiskovalo privatne šole. V treh letih se je torej vpisalo okrog 400.000 več učencev v privatne šole.

Od učencev v privatnih šolah jih je 56% vpisanih v katoliške šole.

Vzroki za napredovanje privatnih šol

Šolske oblasti in razne druge vzgojne ustanove študirajo in ustanavljajo komisije, ki naj doženejo, kaj je vzrok, da toliko staršev vpisuje svoje otroke v privatne šole in za to žrtvujejo velike vsote denarja. Sam predsednik Ronald Reagan je izjavil: »V šolah prevladuje surovost, neposlušnost in celo nasilje.« Tajništvo za vzgojo je v svojem poročilu: »Nered v naših šolah« priporočalo, da naj pravosodno tajništvo pomaga izgnati neposlušne in nasilne učence.

Statistike o kriminalu med učenci v javnih šolah zaprešajo vso ameriško javnost. National Institute of Education poroča, da je v letu 1978 bilo vsak mesec okrog tisoč učencev v javnih šolah tako nasilno napadenih, da so morali iskati zdravniško pomoč. V vsakem mesecu tistega leta je bilo okrog 3 milijone učencev v šolah oropanih ali napadenih.

Novejša študije kažejo še slabši položaj, tako, da je zvezni zastopnik izjavil: »Šole so postale nevarni prostori in učence je strah priti v šolo. Vsakega skrbi, kako se bo ubranil, da ga ne bodo oropali ali pretepli, namesto da bi za vsakega bil pouk glavna briga.«

Kaj storiti?

Državne šolske oblasti se zavedajo, da morajo na vsak način na šolah zavreti tatvine, napade in razpečevanje ter uživanje mamil. Za anarhičen položaj v javnih šolah pa iščejo povsod drugod vzroke, samo ne tam, kjer je dejanska pomanjkljivost v celotnem šolskem sistemu, ki nikakor ne ščiti avtoritete učiteljev, ampak nudi učencem toliko pravic, da se jih mora celo učitelj bati.

Te pravice znajo šolarji do skrajnosti izkoriščati, saj si mislijo, kdo nam pa kaj more. Če na primer učitelj ali učiteljica uporabi šibo ali palico

nad neposlušnim učencem, je bolj kaznovan kot učenec, ki udari učitelja. V mnogih slučajih tudi starši tožijo učitelja, če je s šibo »užalil« njihovega ljubljencega, in zahtevajo visoko odškodnino.

Šolske omare učencev so »privatna« pravica učencev in jih nikdo nima pravice pregledati, če bi kdo tam skrival mamil ali celo orožje.

Razbrzdano divjaških učencev se vse prevečkrat zanaša nad šolskim imetjem. Tako imenovani vandalizem povzroča javnim šolam vsako leto mnogo milijonov škode.

Mnogi starši so prepričani, da nudijo privatne oz. farne šole večjo možnost za dobro šolanje, več varnosti in tudi učijo učence spoštovanje do staršev, svojega bližnjega. Verni starši seveda tudi želijo, da farne šole, tako katoliške kot druge, gojijo vero in spoštovanje do Boga in božjih zapovedi.

Up za hemofilike

Hemofilija zadene deset do dvajset ljudi na 100.000. Izraža se na moških, prenašajo pa jo ženske. Ena od najbolj znanih prenašalk je bila britanska kraljica Viktorija (1819-1901), ki je bolezen razširila na večino kraljevskih hiš v Evropi: od nje jo je dobilo najmanj deset moških potomcev.

Pred letom 1950 so hemofiliki živeli kvečjemu 20 let, ko pa so odkrili način, kako se kri strjuje, so jih lahko začeli zdraviti, sprva s celo plazmo, kasneje pa s faktorjem VIII. Le-ta je krvna sestavina, ki omogoča, da se kri strdi, če se ranimo, in brez njega se rana ne zaceli.

Za hemofilika je še tako neznatna praska smrtno nevarna: utegne izkrvaveti do smrti. Injekcije faktorja VIII so drage, poleg tega obstaja nevarnost, da je darovalčeva kri okužena in se tako okuži tudi hemofilik.

Zato je toliko pomembnejša novica ameriških in britanskih znanstvenikov, da se jim je posrečilo izdelati faktor VIII s pomočjo genetskega inženiringa. Pri njem ni nobene nevarnosti, da bi se hemofilik okužil na primer z aidsom ali hepatitusom, kot se je že večkrat godilo. Genetiki so osamili gen faktorja VIII (ki ga hemofilikom primanjkuje ali pa ga sploh nimajo zaradi podedovanih motenj v krvi) iz belih krvničk človeške krvi in jetrnih celic.

Klonirano različico tega gena so vsadili v celice opičjih in hrčkovih ledvic in ugotovili, da so te celice začele izdelovati človeški faktor VIII. Ko so prenesli omenjeni faktor VIII v krvno plazmo hemofilikov, da bi ugotovili, ali povzročajo strjevanje ali ne, se je izkazalo, da prav odlično deluje. Že letos se v Londonu namerava jo lotiti kliničnih poskusov.

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Tone Arko:

— MED DVEMA OGNJEMA —

IIa

(Ker je postala ta razprava predolga za en sam članek, sem razdelil ta drugi del v več krajših delov. Danes objavljam le IIa. Opoma pisca.)

CHARLES DARWIN

Prvi znanstvenik, ki je predložil več ali manj zaključeno teorijo evolucije, ni bil Darwin, kar je bolj malo znano, ampak Francoz, Jean-Baptiste de Lamarck. On je leta 1809, torej 50 let pred Darwinom, izdal knjigo: *Philosophie Zoologique*, v kateri je to novo teorijo opisal.

Ker je pa Lamarck pisal precej subjektivno in bolj spekulativno, je bilo njegovo teorijo težko preveriti. Zato gre slava za to teorijo predvsem Darwinu, ki je bil pa v svojem delu veliko bolj temeljit in je skušal, vsaj za tiste čase, svoja domnevanja tudi eksperimentalno podpreti. Seveda, ne moremo primerjati njegove metodologije z današnjo. V nad sto letih je znanost zelo napredovala in tudi neprimerno izboljšala znanstvene postopke.

V modernem raziskovanju v biologiji vse bolj nastopa matematika (posebno statistika in verjetnostni račun) (glej npr. *Evolution*, Dobzhansky et al., W. H. Freeman and Co., San Francisco, 1977 ali pa *Evolution Now*, J. M. Smith, Ed., W. H. Freeman and Co., San Francisco, 1982). Zanimivo je, da se je že Darwin sam ukvarjal z matematično obdelavo nekaterih aspektov v svojem raziskovanju. Vendar v tem ni uspel.

Charles Darwin se je rodil leta 1809 v Shrewsbury v Angliji. Njegov oče je bil zdravnik. Mati mu je umrla leta 1817. Že v mladih letih je pokazal posebne sposobnosti. Zaradi tega se je v vsakdanji šoli bolj dolgočasil kot učil. Leta 1825 ga je, čeprav je bil za to še nekoliko mlad, njegov oče vpisal na Edinburgh univerzo, kjer je že bil njegov (Charlesov) brat. Tu je ostal dve leti. Oče je želel, da bi Charles postal zdravnik kot on sam. Toda Darwina je bolj zanimalo naravoslovje. Družil se je in debatiral s študenti in profesorji, ki so delali na tem polju.

Ko je Darwinov oče zvedel,

da mladi Darwin medicine ne mara, ga je v začetku leta 1828 dal vpisati na univerzo v Cambridge-u, kjer naj bi študiral za duhovnika (protestantskega). Oče ni hotel, da bi mu sin šel, po njegovem (očetovem) v brezdolje.

Tudi v Cambridge-u se je Darwin izogibal predpisanih študij in se zopet ukvarjal predvsem s tem, kar ga je najbolj zanimalo, torej z botaniko, zoologijo, entomologijo in geologijo, skratka z naravoslovjem. Torej tudi za duhovništvo ni posebno maral, čeprav je v tem študiju naredil nekaj zelo zahtevnih in uspešnih izpitov. V prostem času je lovil in zbiral žuželke.

Po treh letih »zapravljanja časa« (kot se je sam izrazil v *The Autobiography and Selected Letters of Charles Darwin*, F. Darwin, Ed., Dover, New York, 1958) v Cambridge-u, je Darwin decembra leta 1831 sprejel mesto (brez plače) naravoslovca na ladji »Beagle«, ki je potovala okoli sveta in se ustavljala v mnogih krajih. Prav na tem potovanju si je Darwin izostril svoja opazovanja narave in si nabral veliko novega znanja. Dognal je večkrat, na primer, povezanost med na videz nesrodnimi dejstvi.

Po vrnitvi z dolgega potovanja (do oktobra 1836) v Anglijo se je leta 1837 naselil v Londonu. Prav tu je začel formulirati svojo teorijo evolucije, ki jo je pa razvijal za naslednjih 20 let in svoje zaključke končno objavil v knjigi *The Origin of Species*, leta 1859. Leta 1871 pa je izdal knjigo *The Descent of Man*, v kateri je pa apliciral svojo teorijo evolucije na vprašanje človekovega izvora.

Torej, samo nekoliko uvoda o Darwinovem življenju. Predvsem bi se tukaj rad ustavil pri Darwinovem verovanju (v mladih letih) in pri njegovi končni izgubi vere (v starosti). Vsaj v svojih zgodnjih letih je veroval v krščanstvo in kršćan-

ske resnice, sicer bi težko polagal izpita iz tega polja na Cambridge-u. Toda v letih svojega znanstvenega dela in razvijanja teorije o evoluciji je začela njegova vera hirati in je končno vsa splahnela, čeprav v *The Origin of Species* na koncu, vsaj formalno, še vedno priznava Boga-Stvarnika kot Prvo Vzročnost.

O svojem ne-verovanju pa ni dosti govoril. Ni ga obešal na veliki zvon. Seveda bi v tedanji družbi lahko imel zaradi tega težave, če bi o svoji neveri javno debatiral. Vendar se je v nekem privatnem pismu (pisano 1879, torej še skoraj pred smrtjo, umrl 1882) izrazil, da je po svojem mnenju agnostik, čeprav v istem pismu trdi, da ni ateist. Po definiciji je agnostik tisti, ki veruje, da je človeku nemogoče spoznati Boga, in nemogoče doumeti kaj več kot samo materialni svet. Torej, je agnostik več ali manj le materialist.

Darwin je torej na osnovi svojega dela izgubil vero in prepričanje v krščanske resnice. Veroval je le še v resnice materialnega sveta, katerega je pa razlagal s pomočjo svoje teorije o evoluciji. Bolj je torej verjel v evolucijo kot pa v

Novo orožje proti raku

Rak na jetrih velja za eno najbolj zlovesčih oblik te strahne bolezni, saj je smrtnost stoodstotna. Vsako leto zboli za rakom na jetrih okoli četrtil milijona ljudi, največ na Daljnem vzhodu in v Afriki.

Nevaren je predvsem zaradi tega, ker je bolezen zelo težko zaslediti. Ko zdravnik lahko odkrija prva znamenja bolezni, je rak že tako napredoval, da ga ni več mogoče ozdraviti. Francoski in ameriški raziskovalci pa so nedolgo tega poročali, da so odkrili način, kako pravočasno prepoznati to smrtno bolezen.

Odkrili so, da jetra začno izločati posebno beljakovino z imenom alfaretroprotein v normalnih količinah, kadar obolijo za rakom. Sicer je ta snov značilna za izločke jeter v obdobju razvoja zarodka. Snov je možno zaslediti z analizo krvi.

Prvi poskusi, ki so jih opravili na 1.700 ljudeh, so pokazali, da metoda 80-odstotno zanesljivo odkrije raka na jetrih v njegovem začetnem stadiju, ko je še možno upati na uspešno zdravljenje. In kar je še najbolj razveseljivo, postopek odkrivanja ni zapleten in drag, saj stane le 2 dolarja.

Zdravniki lahko s testi odkrijejo rakaste tvorbe v jetrih, ki so velike le okoli dva centimetra in jih je mogoče uspešno odstraniti s kirurškim posegom. Doslej so tumorje v jetrih take velikosti le stežka in poredkoma odkrili.

V boju, ki ga moderna medicina bje z rakom, pomeni to odkritje nedvomno zelo pomemben korak, saj omogoča učinkovito zdravljenje, čeprav bolezen same ne razlaga.

božje razodetje. V nekem drugem pismu iz leta 1879 pravi: »Kar se mene tiče, ne verjamem, da je kadarkoli obstajalo kakšno razodetje.« V svoji avtobiografiji (1876) pa je napisal: »...ne-verovanje je plezalo po meni počasi, toda nazadnje popolno.« In zopet v avtobiografiji: »Polagoma nisem več veroval v krščanstvo kot božje razodetje.«

Nazadnje je Darwin veroval in se zaveoval le v »resničnost« in logiko svoje teorije, ki mu je pa popolnoma razumljivo razlagala materialni svet. Vidimo torej, da je na stara leta postal zelo domišljav. Kot je pa dr. Bratina pravilno poudaril, resnice v znanosti ne obstajajo, posebno še ne, ker bodo današnje »resnice« lahko že jutri zavržene. Tako si je Darwin dovolil to, kar znanost ne dopušča, kar v znanosti nima nobenega mesta. V Darwinovo genialnost (besedo je uporabil dr. Bratina) in logi-

ko moramo zato vsak nekoliko — podvomiti. Osebnost mnenja, da je bil dober eksperimentalist. V tem je pokazal svoje sposobnosti. V teoriziranju — vsaj gledano z današnjega stališča — je bil pa manj uspešen.

(se bo nadaljevalo)

Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu!

MERE, UTEŽI

1 palec (inch)	2,54 cm
1 čevljev (foot)	30,479 cm
1 yard	91,439 cm
1 milja (mile)	1,61 km
1 pint	0,47 l
1 quart	0,95 l
1 gallon	3,79 l
1 ounce	28,35 g
1 pound	453,28 g
1 ton	907,2 kg
1 kilogram	2,2 lbs
1 dozen	ducat

The
Holy
Family Society
of the USA

ONE FAIRLANE DRIVE, JOLIET, ILL 60434

Since 1914...

The Holy Family Society of the U.S.A. has been dedicated to the service of the Catholic home, family and community. For half-a-century your society has offered the finest in insurance protection at low, non-profit rates to Catholics only.

LIFE INSURANCE • HEALTH
AND ACCIDENT INSURANCE

Historical Facts

The Holy Family Society is a society of Catholics mutually united in fraternal dedication to the Holy Family of Jesus, Mary and Joseph.

Society's Catholic Action Programs are:

1. Scholarships for the education of young men aspiring to the priesthood.
2. Scholarships for young women aspiring to become nuns.
3. Additional scholarships for needy boys and girls.
4. Participating in the program of Papal Volunteers of Latin America.
5. Bowling, basketball and little league baseball.
6. Social activities.
7. Sponsor of St. Clare House of Prayer

Družba

sv. Družine

Officers

President.....	Joseph J. Konrad
First Vice-President.....	Ronald Zefran
Second Vice-President.....	Anna Jerisha
Secretary.....	Robert M. Kochevar
Treasurer.....	Anton J. Smrekar
Recording Secretary.....	Nancy Osborne
First Trustee.....	Joseph Sinkovec
Second Trustee.....	Frances Kimak
Third Trustee.....	Anthony Tomazin
First Judicial.....	Mary Riola
Second Judicial.....	John Kovas
Third Judicial.....	Frank Toplak
Social Director.....	Mary Lou Golf
Spiritual Director.....	Rev. Lawrence Grom, O.F.M.
Medical Advisor.....	Joseph A. Zalar, M.D.

Za zanesljivost in stvarnost cen
pri "kupovanju" ali prodaji
Vašega rabljenega avtomobila
se Vam priporoča
slovenski rojak

Frank Tominc lastnik

CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Oblečen v tanko, snežno-belo tkanino iz lana mi je ponudil stol, sam pa se usedel na nizko blazinasto klop, prekrižal nogi na sedežu, po načinu Bude, in držal roke na kolnih. Nikdar ni zamahnil z roko med razgovorom, ker se kaj takega pri indijskem olikancu ne spodobi. Sina je začasno odslovil, da se sama pogovarjava, in tudi ko je bil prisoten, je sin molčal.

Največ vprašanj mi je stavil o šolah v Ameriki; zanimalo ga je, da bi sina poslal študirat na Kolumbijo, »mojo« šolo. Iz tega sem razvidel, da mu je sin povedal že vse, o čemer sva se razgovarjala na avtobusu.

Minister Bonsal se mi je zdel tipičen za ministre in druge vrhovne voditelje v vladi neodvisne Indije. Šolan kot večina voditeljev v literaturi in drugih humanističnih vedah po angleškem sistemu, nato intelektualen revolucionar v Gandijevem gibanju za miren odpor, brez orožja proti angleškemu kolonializmu v vsaki obliki, ni bil niti kot politik niti kot državnik strokovno sposoben za vladno vodstvo in odgovornost.

Govoril je kakor kakšen »doktor Vseznal« o davni slavi Indije in njenem sanskrtnem in poznejšem leposlovju in tako sva prišla do besede o davnem pesniku Kalidasi, iz katerega mi je v sanskrtu citiral verze.

»Te poetične besede so najbrž iz »Sakuntale«,« sem pogodil.

»Vi poznate »Sakuntalo«?« je navdušen vprašal. »Vi ste redek Amerikanec, ki pozna našega velikega Kalidasa. Med Angleži se najdejo posamezniki, ki poznajo našega Shakespearja, Amerikancem pa je naša poezija nepoznana.«

Začudenje in odobravanje je rastlo do neverjetnosti, ko sem mu povedal, da sem v

mladih letih prevedel na slovenski jezik »Sakuntala« iz francoskih in angleških izdaj in da je bil prevod tiskan v broširani knjigi v New Yorku.

Na ves glas je hvalil in me povedel v sosednjo sobo, majhen muzej ali njegovo osebno svetišče. Stena na eni strani je služila za knjižnico, vse druge so zakrivali litografije in vezene upodabljanje v kričočih barvah indijske bogove in boginje: učeno Sarasvati, maščevalno Kali, ustvarjajočega Šiva, boga z dvajsetimi rokami, z nešteti prsi izraženimi po vsem gornjem telesu. Duh od gorečih leščerb in sveč se je neprijetno mešal z vonjem po kadilih.

Ministru ni bilo mar govoriti mi o svetinjah in kipih malikov iz kamna in mavca, nako-pičenih po prostoru; vodil me je h knjižni zbirki starodavnih in novejših spisov od danes mrtvega prakrita do modernih tolmačenj indijske poezije.

Dela o Kalidasi, prevodi v razne jezike, so zavemale tri police. »Vse poznane prevode »Sakuntale« imam tu, zdaj pa bi rad še vašega,« mi je dejal med razlaganjem o prevodih. Ves srečen je bil, ko sem mu obljubil poslati mu knjigo iz Dake, kakor hitro odprem zaboj s pohištvo, med katerim so bile tudi knjige.

Zahvaljeval se je vnaprej za moj malenkosten, po njegovem mnenju potreben dodatek k redki zbirki na policah. Obenem se ni mogel vzdržati pripomb in obžalovanja, da se podajam v Pakistan. Ostal naj bi v Indiji; nanjo bi me moralo vezati že moje zanimanje za njih literaturo. Takih zastopnikov iz tujine, ki poznajo Kalidasa in starodavne tradicije, je Indiji treba, ne pa mednarodnih diplomatov in nekulturnih trgovcev.

Nelogičnim in za državnika smešnim pripombam je dodal še več pikrih besed o Pakista-

nu. Zakaj naj bi se jaz podajal v neorganizirano in necivilizirano deželo. Pakistanci zanj sploh niso bili ljudje. Srdit je začel pripovedovati, kako so zbesnili pomorili pet milijonov Indijcev in kako hočejo podjarmiti celo vrsto indijskih provinc.

Ni pozabil omeniti, da ubijajo krave in jedo goveje meso, kar je po njegovi veri greh in divjaštvo. Nič nisem oporekal; pustil sem, naj minister razloži svoje misli. Obljubil pa sem obiskovati Indijo že zaradi sinov v šoli in kolikor mogoče spoznavati njih deželo.

Minister me je počastil s tem, da je naročil poklicati svojo ženo. Pravim počastil. Staromodni Indijci držijo svoje boljše polovice skrite v njih predelih hiše in jih ne predstavijo drugim kot najboljšim prijateljem.

Ženica v svilenem sariju, skoro ogleno črna, polna zlatih obročkov na nogah in rokav, se je boječe prikazala in sklenila dlani pred obrazom v pozdrav. Nobenega glasu ni bilo od nje in molče je odšla, ko je naročil prinesiti limonado, ne da bi vprašal, če sem žejen in ali bi pil.

Kozarec hladne pijače je bil vabljen; izpil bi ga na dušek. Zaradi svaril, da so take pijače nevarne za zahodne žlodce, sem iz spoštovanja do gostitelja vzel samo požirek.

Obljube sem se držal; o prvi priložnosti sem ministra spet obiskal. Sobota je bila in z menoj je bil Danilo. Nisem ga nameraval nadlegovati, da bi nama on razkazoval zanimivosti mesta Delhi; rekel sem samo, da s sinom ostanem čez

Obdavčenje pokojnin!

Social Security administracija bo v tem mesecu razposlala 40 milijonom prejemnikom Social Security čekov oz. pokojnin posebne formularje, da jim pomaga ugotoviti, če so med tistimi 10% prejemnikov Social Security pokojnin, kateri bodo morali plačati dohodninski davek (income tax) od polovice svoje pokojnine.

Vsi prejemniki Social Security pokojnin, vključno ostareli in delanezmožni, bodo morali plačati dohodninski davek do od polovice svoje pokojnine, če dohodki od raznih drugih virov, tudi od davka oproščenih obresti od mestnih in drugih zadolžnic oz. bondov ter polovica pokojnine presežejo letni dohodek \$25.000 za samsko osebo ali \$32.000 za poročen par.

Na formularjih, ki bodo razposlani v tem mesecu, bodo podrobna navodila, naslovi pisarn in telefonske številke, na katere se bo vsak mogel obrniti za pojasnila, če komu ne bo kaj jasno.

Kot je zgorej že navedeno, bo glede tega davka prizadetih sorazmerno majhno število upokojencev — okrog 10% —, ki imajo poleg pokojnine še druge dobre dohodke.

nedeljo in bi si rada ogledala prestolno mesto. Ali bi mi minister mogel priporočiti vodnika? »Jaz bom vaš cicerone,« je odvrnil. »Poznam mesto bolje kot vsak vodnik.«

Na razpolago mu je bil velik vladni avto in popeljal je naju s sinom vred k velikanski Rdeči trdnjavi, ki se kakor kamnita gora vzpenja nad reko Jumno. Pripovedoval je, kako so se tam b/li odločilni, za Indijo porazni boji vstaje proti Angležem leta 1857.

Razkazal je prelepo mogulsko grobnico in z nami vred plezal do vrha nebotičnega Kutb stolpa, katerega marmornatih kipov in okrasov skozi osem stoletij niso mogle izprati nevihte monsunov.

Končno naju je odpeljal v nekak podzemeljski samostan. V svojem jeziku je s sinom izmenjal nekaj besed o brahmanstvu in slutil sem vnaprej, da bo to nekako počaščenje.

Šli smo po marmonatih stopnicah; ob strani so bili prepadi; iz njih je zijal temen vodnjak. Stopali smo iz enega nizkega nadstropja v drugo do končne najgloblje, od sveč razsvetljene okrogle dvorane. V sredini je stala vzvišena okrogla miza iz marmorja, obkrožena s stopnico za klečanje.

Nisem vedel, da je naročil nekak obred. Brahmanski duhovniki so se prikazali v temnem oboku, vodečem v dvorano in pojoč obkrožili mizo. Minister nama je velel pristopiti k mizi in poklekniti, kar je storil tudi sam.

Med glasnim prepevanjem sta se ob meni postavila dva meniha in druga dva ob Danilu. Eden je držal bronasto posodo z nekim krvavordečim mazilom, drugi pa s prsti in dlanjo segel po njem, pomočil in mi med polglasno molitvijo pomazal vse čelo. Danilo se je v hipu ozrl v mojo stran, mi pomežiknil, a v istem trenutku je bilo tudi njegovo čelo z lasmi vred krvavordeče.

(se bo nadaljevalo)

**Ameriška Domovina
je Vaš list!**

Milijoni Nizozemcev žive na osušenem morskem dnu

Enega največjih gradbenih podvigov v svetu (če odmislimo vojaške zadeve) so se lotili na Nizozemskem. Od kar je pred dobrimi 30 leti to deželo preplavilo morje in povzročilo ogromno gmotno škodo in terjalo 1.850 človeških žrtev, so Nizozemci vložili veliko denarja in truda v izgradnjo sistema obrambnih jezov in branikov, ki naj bi za vedno onemogočili podobno katastrofo. Ta čas so pred tem, da svoj veliki gradbeni podvig končajo in v boju z morjem za zemljo, po čemer Nizozemska slovi po vsem svetu, zabeležijo še eno pomembno zmago.

Dokončujejo namreč Delta plan, kot so vso zamisel nazvali. Z dograditvijo 62 ogromnih železnih zapornic bodo načrt končali in dosegli varnost pred morjem za zelo gosto naseljen predel, na katerem živi okoli 4 milijone ljudi, hkrati pa je na voljo tudi nekaj obdelovalne zemlje. Tako bo lep del nizozemskega prebivalstva bival 15 metrov pod nivojem morske gladine.

Vsa gradnja bo stala približno 4 milijarde dolarjev, pri tem pa bo šla dobra polovica za branik Oosterschelde, ki se razteza okoli 5 kilometrov v dolžino. Sestavlja ga 62 gigantskih betonskih stebrov, od katerih tehta vsak blizu 20 tisoč ton.

Seveda se mnogi sprašujejo, ali se ves podvig splača. Če je sploh mogoče ovrednotiti varnost pred poplavami, ki jo Nizozemci najverjetneje ocenjujejo povsem drugače kot drugi, potem za ekonomski izračun ne ostane dosti, kar bi govorilo v prid velike gradnje. Najbrž s številkami ni mogoče izraziti nekaterih velikih podvigov.

**Rojaki! Priporočajte
Ameriško Domovino
svojim slovenskim
prijateljem in znancem!**

— NAROČILNICA —

Želim postati naročnik časopisa »Ameriška Domovina«

Združene države:

_____ Za eno leto — \$33.00.
_____ Za pol leta — \$18.00.
_____ Za tri mesece — 15.00.

Kanada:

_____ Za eno leto — \$42.00.
_____ Za pol leta — \$27.00.
_____ Za tri mesece — \$17.00.

Petkova izdaja:

_____ \$18.00 na leto v ZDA.
_____ \$22.00 na leto v Kanadi.

Dežele izven ZDA in Kanade:

_____ \$45 (leto) _____ \$25 za petkovo (leto)

IME _____

NASLOV _____

PROSIMO, PIŠITE RAZLOČNO!

MULLALLY POGREBNI ZAVOD

Nahaja se med Memorial Shoreway in
Lake Shore Blvd.

365 E. 156th St.

KE 1-9411

- Vse predpriprave v naši posebni privatni sobi.
- Vera, narodnost in privatni običaji upoštevani.
- Parkirni prostor. Zračevalni sistem.

24 urna ambulančna posluga in aparat za vdihavanje kisika.